

سؤالات تستی درس دهم تاریخ یازدهم انسانی

۱- در زمان سلسله‌ی سلجوقی به اوج قدرت رسید و در نتیجه بیشتر خاندانها و حکومت‌های محلی ویا سلطان سلجوقی

- ① طغرل - نیز قدرت یافتند - با پیوستن به قلمرو - حکومت وسیعتری را تشکیل دادند
 ② ملکشاه - از بین رفتند - به اطاعت - گردن نهادند
 ③ آلب ارسلان - از بین رفتند - جنگ با سپاهیان - به تدریج از بین رفتند
 ④ احمد سنجر - قدرت زیادی یافتند - با جنگ با سپاهیان - به تدریج به قدرتهای منطقه‌ای تبدیل شدند.

۲- در دوره‌ی سلجوقیان شهرها از سه بخش کهندژ شهرستان و شهر بیرونی تشکیل می‌شد و در این دوره بیش از سابق گسترش یافت.

- ① شارستان - ربض - ارگ - کهندژ
 ② ربض - ارگ - شارستان - شهرستان
 ③ ربض - ارگ - شارستان - شهرستان
 ④ ارگ - ربض - شارستان - شهر بیرونی
- ۳- مسجد جمعه‌ی اصفهان که اولین مسجد چهار ایوانی در ایران است در دوره کدام سلسله‌ی ایرانی بنا شد؟

- ① سلجوقیان
 ② غزنویان
 ③ طاهریان
 ④ خوارزمشاهیان
- ۴- «تاریخ بیهقی» مربوط به کدام دوره از تاریخ ایران است و از جمله دانشمندان برجسته‌ی این دوره کدام است؟

- ① غزنوی - ابوریحان بیرونی
 ② سلجوقی - شهاب‌الدین سهروردی
 ③ غزنوی - خیام نیشابوری
 ④ سلجوقی - امام فخر رازی

۵- کدام حاکم سلسله‌ی خوارزمشاهیان، با شکست دادن طغرل سوم آخرین سلطان سلجوقی، بر بخش وسیعی از ایران تسلط یافت؟

- ① اتسز
 ② تکش
 ③ سلطان محمد
 ④ جلال‌الدین

۶- پس از تصرف کدام شهر طغرل سلجوقی آن را به عنوان مرکز حکومت خود برگزید؟

- ① اصفهان
 ② نیشابور
 ③ مرو
 ④ ری

۷- کدام گزینه از اقدامات خلیفه در حق طغرل سلجوقی پس از فتح بغداد و معرفی خود به عنوان منجی خلافت نیست؟

- ۱) حکومت ایران و عراق را به او بخشید. ۲) دستور داد که نام وی را در خطبه بخوانند.
۳) فرزند طغرل را ولیعهد خود کرد. ۴) به او لقب سلطان رکن الدوله را داد.

۸- معروف ترین دانشمند در زمینه ی فلسفه و کلام عصر غزنوی کیست؟

- ۱) شهاب الدین سهروردی ۲) ابوریحان بیرونی
۳) ابوالعباس لوکری ۴) اسماعیل جرجانی

۹- لقب «سلطان رکن الدوله» متعلق به کدام یک از پادشاهان سلجوقی بود و سپاهیان امپراتوری روم شرقی در کدام نبرد از سپاه سلجوقی شکست خوردند؟

- ۱) طغرل ۲) آلب ارسلان - دندانقان ۳) ملکشاه - ملازگرد ۴) تکش - دندانقان

۱۰- کدام یک از موارد زیر از جمله عوامل رشد تجارت در دوره سلجوقی نمی باشد؟ در این دوره کدام گروه نقش | مهمی در توسعه ی تجارت خارجی ایفا کردند؟

- ۱) گسترش قلمرو - مرزنشینان ۲) گسترش قلمرو - صرافان

- ۳) رشد شهر و شهرنشینی - مرزنشینان ۴) رشد شهر و شهرنشینی - صرافان

۱۱- در سده های نخست، هجری گروهی از ترکان به درون قلمرو اسلامی راه یافتند کدام گزینه در مورد سلطه ی ترکان بر بخش هایی از ایران صحیح نمی باشد؟

- ۱) در جریان لشکرکشی های مسلمانان به ماوراءالنهر و سرزمین های آن سوی رود سیحون در سده های نخست هجری به دین اسلام گرویدند.

- ۲) عده ی زیادی از این ترکان به دلیل استعداد خاص در امور نظامی، به خدمت دربار عباسیان و امیران مسلمان درآمدند.

- ۳) محمود غزنوی از جمله این افراد بود که در دربار سامانیان به مقام سپهسالاری رسید.

- ۴) زمینه ایجاد حکومت غزنویان در میانه قرن چهارم هجری قمری (۳۵۰ ق) در شهر غزنه در کوهستان نواحی شرقی افغانستان کنونی فراهم شد.

۱۲- در هنگامه‌ی ضعف سامانیان..... فرزند سبکتگین و نوه که سپهسالار..... در بود در شهر حکومتی مستقل تأسیس کرد که در تاریخ ایران به حکومت..... مشهور است.

۱) اسماعیل - محمود - آل‌بویه - آذربایجان - فرات - خوارزمشاهیان

۲) سلطان محمد - طغرل - علویان - قزوین - زرنج - سلجوقیان

۳) محمود - آلپتگین - سامانیان - خراسان - غزنه - غزنویان

۴) شمس‌الدین محمد - آل‌ب ارسلان - زیاریان - ری - سجستان - تیموریان

۱۳- در مورد رابطه حکومت محمود غزنوی با خلیفه‌ی عباسی، گزینه‌های صحیح و غلط را مشخص کنید:

الف) محمود از ابتدای تأسیس حکومت خود در پی کسب حمایت خلیفه‌ی عباسی برآمد.

ب) او بسیاری از اقدامات سیاسی مذهبی خود را در پوشش جهاد در راه خدا (غزا) و به بهانه‌ی مبارزه با مخالفان خلافت عباسی انجام می‌داد.

ج) محمود به خراسان که تحت حاکمیت آل‌بویه سنی مذهب بود حمله کرد.

د) محمود پس از تصرف ری، بسیاری از علما و مردم شهر را به بهانه‌ی اسماعیلی بودن به قتل رساند.

۱) غ. غ. غ. ص ۲) ص. غ. ص. غ ۳) ص. ص. غ. ص ۴) ص. ص. غ. غ

۱۴- از حوادث مهم دوران حکومت محمود غزنوی لشکرکشی پی‌درپی به کجا بود؟ بهانه‌ی او برای این حملات چه بود؟ هدف و انگیزه اصلی محمود برای این لشکرکشی چه بود؟ پیامد حملات محمود چه بود؟

۱) عراق - از بین بردن شورشی‌ها - از بین بردن حکومت عباسیان - تضعیف حکومت عباسیان

۲) هند - جهاد در راه خدا - دستیابی به ثروت فراوان هند - گسترش دین اسلام و زبان فارسی در هند

۳) خراسان - از بین بردن نهضت‌های مردمی - تسلط بر منطقه خراسان - تحکیم حکومت غزنویان

در ایران

۴) سمرقند - تسلط بر نواحی شرق ایران از بین بردن شیعه‌مذهبان - استقرار حکومت غزنویان در

شرق

- ۱۵- در مورد جانشینان محمود غزنوی و عملکرد آن‌ها، گزینه‌های صحیح و غلط را مشخص کنید:
- (الف) پس از محمود، پسران او محمود مسعود بر سر جانشینی پدر با یکدیگر به ستیزه پرداختند و مسعود غلبه کرد و به جای پدر نشست.
- (ب) درگیری‌های داخل و سرگرم شدن مسعود به لشکرکشی به هند سبب شد وی از وضعیت مردم غافل بماند.
- (ج) سکنه‌ی آذربایجان در زیر بار فشار مأموران مالیاتی مسعود به شدت آسیب دیدند.
- (د) هنگامی که سلجوقیان به فرماندهی آلب ارسلان به شهرهای آذربایجان هجوم آوردند مردم دروازه‌ی شهرها را به روی مهاجمان گشودند.

۱ ص. ص. غ. غ

۲ ص. ص. غ. غ

۳ ص. ص. غ. غ

۴ ص. ص. ص. غ

- ۱۶- و سرگرم شدن مسعود غزنوی به از جمله عواملی بود که خراسان که سبب شد وی از به خصوص سکنه خراسان که به شدت آسیب دیده بودند غافل بماند.
- ۱ درگیری با برادرش محمد - جنگ با برادرش - وضعیت مردم - از جنگ‌های داخلی
- ۲ جنگ با خلفای عباسی - درگیری‌های داخلی - موقعیت کشاورزی - از خشک‌سالی و قحطی
- ۳ درگیری‌های داخل - لشکرکشی هند - وضعیت مردم از زیر بار فشار مالیاتی مأموران او
- ۴ جنگ با سلجوقیان - دفع مهاجمان از شرق ایران - عملکرد سپاهیان - از حمله پیاپی سپاهیان محمود به خراسان

- ۱۷- مسعود غزنوی از کدام سلسله‌ی حکومتی ایرانی شکست خورد؟ فرماندهی سلسله‌ی ایرانی را چه کسی به عهده داشت؟ چرا مردم دروازه‌ی شهر را به روی مهاجمان گشودند؟
- ۱ سامانیان - اسماعیل سامانی - به علت فشارهای مذهبی غزنویان
- ۲ سلجوقیان - طغرل - فشار مالیاتی مأموران مسعود غزنوی
- ۳ خوارزمشاهیان - جلال‌الدین - هجوم وحشیانه سپاهیان
- ۴ زیاریان - محمد بن زیار - وحشت از حکومت آل زیار

۱۸- سلجوقیان طایفه‌ای از بودند که پس از نخست در و سپس در مستقر شدند. طغرل سلجوقی پس از تصرف این شهر را به‌عنوان مرکز حکومت خود برگزیدند.

① ترکان - گرویدن به اسلام - ماوراءالنهر - خراسان - نیشابور

② کردها - جنگ با عباسیان - عراق - آذربایجان - مرو

③ مغول‌ها - شکست غزنویان - سمرقند - کاشغر - فرغانه

④ لرها - جنگ با سلطان مسعود - دیاربکر - آذربایجان - بغداد

۱۹- در ارتباط با انقراض سلسله‌ی سلجوقیان، گزینه‌های صحیح و غلط را مشخص کنید.

الف) هجوم اقوام مهاجمی همچون قراخانیان و غُزها منجر به از دست رفتن قائن و وارد آمدن خسارات آن به خراسان شد.

ب) قلمرو سلجوقی در ایران بین امیران مختلف تقسیم شد.

ج) با پیروزی تکش خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی (۵۹۰) ق حکومت سلجوقیان منقرض شد.

د) مبارزات اسماعیلیان در ایران و قدرت گرفتن اتابکان در نواحی زیر سلطه سلجوقیان در ضعف و زوال این حکومت مؤثر بود.

① ص. ص. غ. غ ② ص. غ. ص. غ ③ غ. ص. ص. ص ④ غ. غ. غ. غ. ص

۲۰- در زمان روابط خوارزمشاهیان با خلافت به تیرگی گرایید. خلیفه‌ی

که در آن زمان در صدد احیای بود، از حکومت خوارزمشاهیان

① سلطان سنجر - عباسی - اموی - قلمرو خود - تایید - خودداری کرد

② سلطان محمد - عباسی - عباسی - قدرت سیاسی و نظامی خود تایید - خودداری کرد

③ سلطان ملکشاه - اموی - عباسی - گسترش دین اسلام - توسعه‌ی - خودداری کرد

④ سلطان جلال‌الدین - عباسی - عباسی - مذهب تسنن - انقراض - جلوگیری کرد

۲۱- در ارتباط با بهانه‌ی چنگیز خان مغول برای حمله به ایران، کدام گزینه صحیح نمی‌باشد؟

① چنگیز کاروانی شامل پانصد بازرگان با کالاهایی گران‌بها را به ماوراءالنهر فرستاد.

② از حاکم شهر اترار به نام غایر خان اموال آنان را تصاحب کرد و همه را کشت.

③ بعضی علت این کار را جاسوس بودن آن‌ها دانسته‌اند.

④ بعضی این اقدام را با اجازه‌ی سلطان محمد خوارزمشاه و ناشی از طمع دستیابی به ثروت

کاروانیان شمرده‌اند.

۲۲- مورد چالش اهل قلم و اهل شمشیر در دوره‌ی سلجوقیان گزینه‌های صحیح و غلط را مشخص کنید:

الف) خواجه نظام الملک در تلاش بود که حکومت مرکزی را از طریق تقویت و توسعه‌ی نظام اداری مدنظر خود تقویت کند.

ب) این نظام اداری مبتنی بر میراث اداری برجای مانده از دوره خلفای عباسی بود.

ج) نظام الملک در نظر داشت ضمن ایجاد ثبات و استمرار با نیروی سرکش امیران و نظامیان سلجوقی مقابله کند

د) این چالش در تاریخ ایران به نام تقابل اهل قلم (دیوان سالاران) و اهل شمشیر (نظامیان) معروف است.

① غ. ص. غ. ص. ② ص. غ. ص. ③ ص. ص. غ. ④ غ. غ. غ. ص

۲۳- شهرهایی که در دوره سلجوقیان محسوب می شدند به دلیل نهادهای و نیز به دلیل اهمیت و که داشتند، بیش از دیگر شهرها شاهد توسعه‌ی و بودند.

① مرکز یک ناحیه - اداری - سیاسی - اقتصادی - جغرافیایی - افزایش جمعیت - توسعه‌ی عناصر شهری

② توسعه یافته - تجاری - نظامی - سیاسی - تاریخی - افزایش جمعیت - توسعه عناصر اداری

③ بزرگ - سیاسی - نظامی - اداری - شهری - جغرافیایی - توسعه‌ی عناصر تجاری

④ مرکز شهری - اقتصادی - نظامی - سیاسی - تاریخی - عناصر کشاورزی - توسعه مساجد

۲۴- در ارتباط با فعالیت اسماعیلیان در ایران در دوره سلجوقیان، گزینه‌های صحیح و غلط را مشخص کنید:

الف) رهبری اسماعیلیان را در ایران در آن زمان حسن صباح عهده دار بود.

ب) حسن صباح با خلافت فاطمیان مصر ارتباط داشت.

ج) حسن صباح و جانشینان او با تصرف و یا بنای دژها در مناطق کوهستانی و صعب العبور و ایجاد پایگاه‌های مستحکم با سلجوقیان و غزنویان و خوارزمشاهیان به مبارزه پرداختند.

د) در الموت در نزدیکی فارس و دژ گرد کوه در حوالی سیستان از جمله مهم ترین قلعه‌های آنان بود.

① ص. ص. غ. غ. ② غ. غ. ص. ص. ③ ص. غ. ص. ④ ص. ص. ص. غ

۲۵- در عصر سلجوقی شکلی از زمین‌داری با عنوان اقطاع گسترش یافت. گزینه ناصحیح را مشخص کنید.

۱) در عصر سلجوقی باتدبیر نظام الملک شکلی از زمین‌داری با عنوان اقطاع که در دوره‌ی آل‌بویه رایج بود، گسترش یافت.

۲) اقطاع به انواع مختلف واگذاری زمین به کشاورزان و دهقانان که فاقد زمین بودند، گفته می‌شد.

۳) نظام الملک باهدف نظارت و آباد کردن زمین‌های بایر و بلااستفاده، نظام اقطاع را توسعه داد.

۴) گرچه این سیاست در ابتدا نتایج و عواید مثبتی برای حکومت داشت اما پس از نظام الملک، نهایتاً موجب ضعف و زوال حکومت سلجوقی شد.

۲۶- در ارتباط با رواج زبان و ادبیات فارسی، گزینه‌های صحیح و غلط را مشخص کنید

الف) قرن‌های دوم تا پنجم دوران توسعه‌ی زبان و ادبیات فارسی و ظهور بزرگ‌ترین نویسندگان و شاعران زبان فارسی است.

ب) تلاش دیوان‌سالاران ایرانی در تبدیل زبان دستگاه اداری غزنویان از عربی به فارسی در دوره‌ی سلجوقی عملاً رسمیت یافت.

ج) علما و دانشمندان این دوره با نوشتن آثار خود به زبان فارسی در رونق و توسعه‌ی زبان و ادبیات فارسی نقش بسزایی داشتند.

د) در عصر غزنوی شعر فارسی به اوج خود رسید.

۱) ص. ص. غ. غ. ۲) غ. غ. ص. ص. ۳) غ. ص. ص. ص. ۴) غ. ص. ص. ص. غ

۲۷- در دوره‌ی غزنوی در نجوم و و در دوره سلجوقی ابوالعباس لوکری و

در و نجوم، و سید اسماعیل جرجانی در از جمله معروف‌ترین دانشمندان بودند.

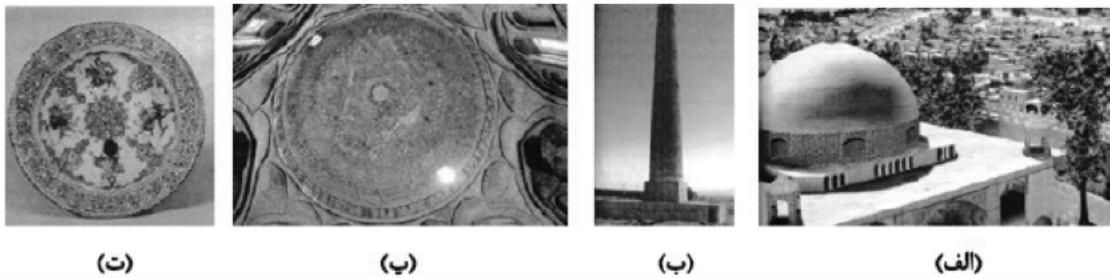
۱) فارابی - تاریخ - ابوریحان بیرونی - فلسفه - ادبیات

۲) خیام - ریاضیات - ابن‌سینا - جغرافیا - شعر

۳) ابوریحان بیرونی - جغرافیا - خیام - ریاضیات - پزشکی

۴) شهاب‌الدین سهروردی - فلسفه - فارابی - ریاضیات - نجوم

۲۸- در کدام گزینه، عبارات مرتبط با تصاویر زیر به ترتیب و به درستی ذکر شده اند؟

۱ (الف) گنبد علویان از بناهای دوره سلجوقی، همدان (ب) میل خسرو گرد، سبزوار (پ) مسجد فهرج، یزد (ت) ظروف دوره سلجوقیان

۲ (الف) بخشی از شهر نیشابور در دوره غزنویان (ب) برج طغرل، ری (پ) مسجد جامع سامرات) ظروف سفالی دوره غزنویان

۳ (الف) بخشی از شهر نیشابور در دوره سلجوقی (ب) مناره خسرو گرد، سبزوار (پ) نمای داخلی گنبد مسجد جمعه اصفهان، دوره سلجوقیان (ت) ظروف دوره سلجوقیان

۴ (الف) مسجد فهرج، یزد (ب) برج طغرل، ری (پ) نمای داخلی گنبد مسجد جامع اصفهان، دوره سلجوقیان (ت) نمونه‌ای از ظروف سفالی عصر فاطمیان

۲۹- کدام گزینه مربوط به عبارت‌های زیر است؟

«در میانه قرن چهارم هجری در غزنین زمینه ایجاد حکومتی محلی را فراهم آورد - مؤسس حکومت غزنویان که بر تمامی خراسان و بخشی از قلمرو سامانیان مسلط بود - پس از فتح نیشابور به بغداد رفت و منجی خلیفه عباسی از دست آل بویه شد - اصل و نسب مغولی داشتند و در شمال کوه‌های تیانشان سکونت داشتند - روابط خوارزمشاهیان با خلافت عباسی در زمان وی به تیرگی گرایید.»

۱ (الف) الپتگین - سبکتگین - مسعود - قراختائیان - طغرل سوم

۲ (الف) محمود - سبکتگین - طغرل - غزا - سلطان محمد

۳ (الف) الپتگین - محمود - طغرل - قراختائیان - سلطان محمد

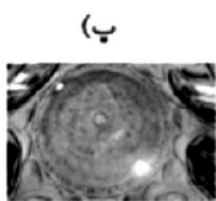
۴ (الف) سبکتگین - محمود - مسعود - غزا - طغرل سوم

۳۰- صحیح یا غلط بودن توضیحات مربوط به شکل‌های زیر به ترتیب (الف، ب، پ و ت) در کدام

گزینه به درستی آمده است؟

میل خسروگرد در نیشاپور

نمای داخلی گنبد
مسجد جمعه اصفهان

برج (طاق) دوره علویان

ظروف دوره غزنوی

۱ ص - غ - غ - ص ۲ ص - غ - ص - ص ۳ ص - ص - ص - غ ۴ غ - غ - ص - غ
۳۱- در زمان حمله محمود غزنوی به ری، این ناحیه تحت حاکمیت بود و بسیاری از مردم شهر را به بهانه قتل رساند و کتابخانه مهم آنجا را به بهانه وجود کتاب‌های به آتش کشید و خلیفه عباسی به لقب سلطان رکن‌الدوله را داد.

۱ طاهریان - شیعه بودن - ضد اسلام - آلب ارسلان

۲ آل‌بویه - اسماعیلی بودن - فلسفی - طغرل

۳ طاهریان - اسماعیلی بودن - ضد اسلام - طغرل

۴ آل‌بویه - شیعه بودن - فلسفی - آلب ارسلان

۳۲- الف) کدام منصب دیوانی در دوره سلجوقی، هیچ امنیتی نداشت و آنچه سبب تداوم کار او می‌شد، اراده و خواست سلطان بود؟ ب) کدام حکومت برای اداره قلمرو رو به توسعه خود برخی از دیوان‌سالاران حکومت آل‌بویه را به خدمت گرفتند؟ پ) در چه دوره‌ای بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی تبدیل شدند؟ (به ترتیب)

۱ عرض - سلجوقی - سلجوقی

۲ وزارت - غزنوی - سلجوقی

۳ اشراف - سامانی - آل‌بویه

۴ استیفا - غزنوی - آل‌بویه

۳۳- کدام گزینه پاسخ صحیح سؤال‌های زیر است؟ (به ترتیب)

الف) هدف و انگیزه محمود غزنوی از جمله به هند چه بود؟

ب) مهم‌ترین نتیجه حملات محمود غزنوی به هند چه بود؟

پ) چرا هنگامی که سلجوقیان به شهرهای خراسان هجوم آوردند مردم دروازه شهرها را روی مهاجمان گشودند؟

ت) تسلط غزنویان بر خراسان پس از چه واقعه‌ای به پایان رسید؟

۱) جهاد در راه خدا - گسترش دین اسلام و زبان فارسی - قدرت‌گیری طغرل سلجوقی - نبرد دندانقان

۲) غارت معابد و پرستشگاه‌های آن سرزمین - کسب مشروعیت سیاسی - سرگرم شدن مسعود غزنوی به لشکرکشی به هند - شکست مسعود غزنوی از طغرل

۳) دستیابی به ثروت هند - گسترش دین اسلام و زبان فارسی - فشار مالیاتی مأموران مسعود غزنوی بر مردم خراسان - نبرد دندانقان

۴) کسب حمایت خلیفه عباسی - کسب مشروعیت مذهبی - اختلاف و درگیری میان مسعود غزنوی و محمد بر سر جانشینی - شکست مسعود غزنوی از سلجوقیان

۳۴- کدام گزینه در ارتباط با سؤالات زیر صحیح است؟

الف) غزنویان در زمان کدام پادشاه خود و در کدام جنگ از سلجوقیان شکست خوردند؟

ب) با پیروزی کدام پادشاه خوارزمشاهیان بر آخرین سلطان سلجوقی، حکومت سلجوقیان منقرض شد؟

ج) سپاه کدام سلطان خوارزمشاهیان در لشکرکشی به سوی بغداد در گردنه اسدآباد همدان بر اثر برف و سرمای شدید متوقف شد؟

۱) الف) محمود - دندانقان ب) آتسز ج) سلطان محمد خوارزمشاه

۲) الف) طغرل سوم - ملازگرد ب) سلطان محمد خوارزمشاه ج) آتسز

۳) الف) مسعود - دندانقان ب) تکش ج) سلطان محمد خوارزمشاه

۴) الف) محمد - ملازگرد ب) طغرل ج) تکش

۳۵- نظارت بر امور اداری و مالی و تدارکاتی سپاه بر عهده کدام دیوان بود و دیوان برید یا چاپارخانه تحت ریاست چه کسی قرار داشت و وظیفه دیوان اشراف چه بود؟

- ۱) عرض - مستوفی الممالک - رسیدگی به امور مالی یعنی محاسبه و گردآوری درآمدها و هزینه‌ها
 - ۲) عرض - صاحب برید - نظارت بر دخل و خرج کشور و عملکرد دیوانیان به‌ویژه مستوفان
 - ۳) استیفا - مستوفی الممالک - رسیدگی به امور مالی یعنی محاسبه و گردآوری درآمدها و هزینه‌ها
 - ۴) استیفا - صاحب برید - نظارت بر دخل و خرج کشور و عملکرد دیوانیان به‌ویژه مستوفان
- ۳۶- کدام یک از موارد زیر به ترتیب عوامل ضعف و زوال دولت سلجوقیان را بیان می‌کنند؟

الف) قدرت گرفتن اتابکان در نواحی زیر سلطه‌ی سلجوقیان

ب) مبارزات اسماعیلیان در ایران

ج) تقسیم قلمرو سلجوقی در ایران بین امیران مختلف و رقابت بر سر قدرت

د) نارضایتی مردم آسیب‌دیده از فشار مالیاتی حکام سلجوقی

۱) الف - ب - د

۲) الف - ج - د

۳) ب - ج - د

۴) الف - ب - ج

۳۷- کدام موارد زیر، از عوامل ضعف و زوال دولت «سلجوقیان» محسوب می‌شوند؟

الف) قدرت گرفتن اتابکان در نواحی زیر سلطه‌ی سلجوقیان

ب) مبارزات اسماعیلیان در ایران

ج) نارضایتی مردم آسیب‌دیده از فشار مالیاتی حکام سلجوقی

د) شکست از غزنویان در جنگ دندانقان

هـ) تقسیم قلمرو سلجوقی در ایران بین امیران مختلف و رقابت بر سر قدرت

۱) ب - ج - د

۲) الف - ب - هـ

۳) الف - ب - ج

۴) الف - د - هـ

۳۸- کدام عبارت‌ها در مورد ورود ترکان به سرزمین‌های اسلامی صحیح است؟

الف) شماری از ترکان، به مراتب و مناصب بالای نظامی و حتی سپهسالاری رسیدند.

ب) اسلام آوردن، ترکان به صورت قبیله‌ای و به دلیل مهارت‌های نظامی آنان بود.

ج) در جریان لشکرکشی‌ها مسلمانان به ماوراءالنهر و سرزمین‌های آن‌سوی رود جیحون در سده‌های نخست هجری شماری از ترکان مسلمان شدند.

د) یکی از آنان به نام سبکتگین، در دربار سامانیان به مقام سپهسالاری رسی

ه) ترکان به دلیل استعداد خاصی که در امور نظامی داشتند، در دربار امیران مسلمان به خدمت مشغول شدند.

۱) «د» و «ه» ۲) «الف»، «ب» و «ج» ۳) «ب»، «ج» و «د» ۴) «الف» و «ه»

۳۹- در متن زیر چند خطای تاریخی وجود دارد؟

«علوم دینی در قیاس با فلسفه و علوم طبیعی، به دلیل حمایت‌های سلاطین و وزیران و نیز موقعیت علمای مذهبی، از جایگاه برتری برخوردار شد با حمایت حاکمان و دولت‌مردان غزنوی و سلجوقی مراکز و مؤسسات آموزشی که بیشتر به تعلیم علوم دینی اختصاص داشت گسترش یافت نظامیه‌ها که به همت خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی در شهرهای مهمی چون بغداد و اصفهان و نیشابور ساخته شدند، از این جمله بودند. این مدارس که اختصاص به تدریس فقه شیعی و دانش‌های وابسته به آن داشت، بعدها الگوی بسیاری از نهادهای آموزشی دینی در دیگر نقاط دنیای اسلام و کشورهای غربی گردیدند. پس از نظام الملک، مدیران و مدرسان نظامیه‌ها توسط سلطان یا خلیفه تعیین می‌شدند امام محمد غزالی از جمله مهم‌ترین و معروف‌ترین عالمانی بود که در مدارس نظامیه درس خواند و درس داد آخرین نظامیه تا زمان حمله چنگیز خان به بغداد به کار خود ادامه می‌داد.»

۱) ۲ مورد ۲) ۳ مورد ۳) ۴ مورد ۴) ۵ مورد

۴۰- کدام عبارت درباره‌ی اقدامات «محمود» مؤسس سلسله‌ی غزنویان، درست است؟

۱) کتابخانه‌ی مهم شهر بغداد را به بهانه‌ی وجود کتاب‌های فلسفی به آتش کشید.

۲) همچون بسیاری از فرمانروایان عصر خود در پی کسب حمایت خلیفه‌ی عباسی برآمد.

۳) پس از تأسیس حکومت غزنوی، به تدریج بر خراسان و تمامی قلمرو سامانیان سلطه یافت.

۴) نوه‌ی سبکتگین و سپهسالار سامانیان در خراسان بود که در غزنه حکومتی مستقل تأسیس کرد.

۴۱- کدام موارد زیر، از عوامل ضعف و زوال دولت سلجوقیان محسوب می شوند؟

الف) قدرت گرفتن اتابکان در نواحی زیر سلطه‌ی سلجوقیان

ب) مبارزات اسماعیلیان در ایران

ج) نارضایتی مردم آسیب‌دیده از فشار مالیاتی حکام سلجوقی

د) شکست از غزنویان در جنگ دندانقان

هـ) تقسیم قلمرو سلجوقی در ایران بین امیران مختلف و رقابت و کشمکش بر سر قدرت

۱) ب - ج - د ۲) الف - ب - هـ ۳) الف - ب - ج ۴) الف - د - هـ

۴۲- هر کدام از عبارت‌های زیر به ترتیب مربوط به کدام‌یک از فرمانروایان ایران در دوره‌ی اسلامی بود؟

الف) او به ری حمله کرد و کتابخانه‌ی مهم آنجا را به بهانه‌ی وجود کتاب‌های فلسفی، به آتش کشید.

ب) برای مقابله با عباسیان، یکی از سادات حسینی را به‌عنوان خلیفه اعلام کرد و به بغداد لشکر کشید.

ج) پس از آن که در جنگ با امیر اسماعیل سامانی به اسارت درآمد و به بغداد فرستاده شد، خلیفه ناجوانمردانه دستور به قتل او داد.

۱) طغرل سلجوقی - مرداویج - عمرو لیث صفاری

۲) محمود غزنوی - سلطان محمد خوارزمشاه - عمرو لیث صفاری

۳) طغرل سلجوقی - مرداویج - یعقوب لیث صفاری

۴) محمود غزنوی - سلطان محمد خوارزمشاه - یعقوب لیث صفاری

۴۳- کدام مورد از اقدامات سلطان محمد خوارزمشاه نیست؟

۱) یکی از مهم‌ترین رویدادهای تاریخ ایران یعنی حمله چنگیز خان مغول به ایران در زمان وی اتفاق افتاد.

۲) وی با شکست دادن طغرل سوم آخرین سلطان، سلجوقی بر بخش وسیعی از ایران تسلط یافت.

۳) در زمان او روابط خوارزمشاه با خلافت، عباسی، به تیرگی گرایید.

۴) سلطان محمد خوارزمشاه برای مقابله با عباسیان یکی از سادات حسینی را به‌عنوان خلیفه اعلام کرد.

۴۴- چه تعداد از عبارت‌های زیر نادرست است؟

- الف) در دوره خوارزمشاهی، تجارت داخلی و خارجی ایران به‌طور چشمگیری رشد کرد.
 ب) در عصر سلجوقی باتدبیر خواجه‌نصیرالدین توسی شکلی از زمین‌داری به‌عنوان اقطاع گسترش یافت.
 پ) عمده‌ترین شکل مالکیت زمین در ایران، مالکیت دولتی یا دیوانی بود که از دوران باستان در ایران رواج داشت.

ت) در عصر غزنوی شعر فارسی به اوج خود رسید و فردوسی شاهنامه را سرود.

- ۱) چهار ۲) سه ۳) یک ۴) دو

۴۵- به ترتیب، کدام گزینه پاسخ صحیح سؤال‌های زیر است؟

- الف) آخرین نظامیه تا چه زمانی فعال بود؟
 ب) کدام دوره‌یکی از دوره‌های مهم هنر اسلامی تلقی می‌شود؟
 ج) چه کسی ازجمله مهم‌ترین و معروف‌ترین عالمانی بود که در مدارس نظامیه درس خواند و درس داد؟
 ۱) تا حمله هلاکوخان به بغداد - سلجوقیان - امام محمد غزالی
 ۲) تا فروپاشی سلجوقیان - سامانیان - ابوالعباس لوکری
 ۳) تا حمله هلاکوخان به بغداد - سلجوقیان - ابوریحان بیرونی
 ۴) تا فروپاشی سلجوقیان - سامانیان - خیام نیشابوری

۴۶- به ترتیب، کدام گزینه پاسخ صحیح سؤال‌های زیر می‌باشد؟

- الف) محمود با چه انگیزه‌ای بارها به هند حمله کرد؟
 ب) نتایج حملات محمود غزنوی به هند چه بود؟
 ج) محمود غزنوی با چه بهانه‌ای کتابخانه مهم ری را به آتش کشید؟
 ۱) جهاد در راه خدا - راه‌یابی و گسترش دین اسلام و زبان فارسی - وجود کتاب‌های فلسفی
 ۲) دستیابی به ثروت فراوان هند - سرکوب مخالفان حکومت غزنوی - وجود کتاب‌های ضد دین
 ۳) دستیابی به ثروت فراوان هند - راه‌یابی و گسترش دین اسلام و زبان فارسی - وجود کتاب‌های فلسفی
 ۴) جهاد در راه خدا - سرکوب مخالفان حکومت غزنوی - وجود کتاب‌های ضد دین

۴۷- نبرد ملازگرد در زمان کدام سلطان سلجوقی میان ایران و امپراتور روم شرقی روی داد و نتیجه آن چه بود و با پیروزی کدام سلطان خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی، حکومت سلجوقیان منقرض شد؟

① آلب ارسلان - تصرف آسیای صغیر - تکش

② طغرل سلجوقی - سرنگونی امپراتوری روم شرقی - تکش

③ آلب ارسلان - سرنگونی امپراتوری روم شرقی - سلطان محمد خوارزمشاه

④ ملکشاه سلجوقی - تصرف آسیای صغیر - تکش

۴۸- به ترتیب هر یک از موارد «حمله چنگیز خان مغول به ایران»، «تبدیل شدن بازرگانان به یکی از مهم ترین گروه های اجتماعی»، «راه یافتن دین اسلام و زبان فارسی به شبه قاره هند و گسترش آن» در دوران کدام حکومت رخ داد؟

① خوارزمشاهیان، سلجوقیان، غزنویان

② خوارزمشاهیان، غزنویان، سلجوقیان

۴۹- هر یک از موارد «محاسبه و گردآوری مالیات ها و مخارج»، «نظارت بر امور اداری و مالی و تدارکاتی سپاه» و «نظارت بر دخل و خرج کشور و عملکرد دیوانیان» به ترتیب از وظایف کدام دیوان ها است؟

① طغرا، اشراف، استیفا

② استیفا، عرض، اشراف

۵۰- چند مورد از وقایع زیر در ارتباط با دوران سلجوقیان صحیح است؟

الف) قدرت و نقش وزیر به شدت کاهش یافت و حتی در مواردی منصب وزارت حذف شد.

ب) بخش عمده جمعیت ایران در روستاها به سر می بردند و کشاورزی مهم ترین اصلی ترین فعالیت اقتصادی مردم ایران به شمار می آمد.

ج) روابط مسالمت آمیز با پیروان مذاهب مختلف از جمله سادات علوی و پیروان مذهب اسماعیلیه

ه) ابداع شکل جدیدی از زمین داری با عنوان اقطاع توسط نظام الملک

① یک ② سه ③ دو ④ چهار

۵۱- به ترتیب، در کدام گزینه صحیح یا غلط بودن هر یک از عبارتهای زیر به درستی بیان شده است؟

الف) در زمان آلب ارسلان سلسله سلجوقی به اوج قدرت رسید.
 ب) با پیروزی اتسز خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی، حکومت سلجوقیان منقرض شد.
 پ) خلیفه عباسی به طغرل سلجوقی لقب «سلطان رکنالدوله» را داد.
 ت) صرافان در دوره سلجوقی وظیفه انجام معاملات پولی و تسهیل مبادله کالاها را بر عهده داشتند.
 ۱) ص - غ - ص - غ ۲) غ - غ - ص - ص ۳) ص - غ - غ - ص ۴) غ - ص - غ - ص
 ۵۲- خلیفه عباسی لقب «سلطان رکنالدوله» را به چه کسی اعطا کرد و علت این کار چه بود و در نتیجه لشکرکشیهای پی در پی محمود غزنوی به هند چه اتفاقی افتاد؟

۱) طغرل - رهاسازی خلیفه عباسی از تسلط آل بویه - گسترش دین اسلام و زبان فارسی به شبه قاره هند

۲) آلب ارسلان - رهاسازی خلیفه عباسی از تسلط آل بویه - گسترش قلمرو غزنویان از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه

۳) طغرل - جهاد با کفار مرزهای شرقی و سرکوب آنان - گسترش دین اسلام و زبان فارسی به شبه قاره هند ۴) آلب ارسلان - جهاد با کفار - مرزهای شرقی و سرکوب آنان - گسترش قلمرو غزنویان از رود سیحون در شرق تا دریای مدیترانه

۵۳- کدام یک از گزینههای زیر، در ارتباط با وقایع دوران حکومت سلجوقیان صحیح نیست؟
 ۱) توسعهی قلمرو سلجوقیان در آسیای صغیر، موجب مهاجرت قبایل و طوایف ترک به آن منطقه شد.

۲) در زمان ملکشاه، سلجوقیان در نبردی که در ملازگرد رخ داد، سپاهیان امپراتوری روم شرقی را شکست دادند. ۳) طغرل سلجوقی، خلیفه عباسی را از تسلط آل بویه شیعه مذهب درآورد و خود را منجی خلافت معرفی کرد.

۴) حکومت سلجوقی، با مرگ وزیر و پادشاه قدرتمند خود، یعنی خواجه نظام الملک و ملکشاه، دچار ضعف شد.

۵۴- هم‌زمان با دوره حکومت مستنصر خلیفه فاطمی در مصر کدام رویدادها در دیگر نقاط جهان اسلام رخ داده

الف) محمود غزنوی بسیاری از علما و مردم شهرری را به بهانه اسماعیلی بودن به قتل رساند.

ب) طغرل سلجوقی بغداد را از تسلط آل‌بویه شیعی مذهب به درآورد.

ج) صلیبی‌ها با پیروزی در نخستین جنگ صلیبی، بر بیت‌المقدس دست یافتند.

د) آل‌ب اربلان در ملازگرد امپراتور روم شرقی را درهم شکست.

۱ الف و ب ۲ ب و د ۳ ج و د ۴ الف و ج

۵۵- کدام مورد در ارتباط با نظام اداری سلجوقیان درست است؟

۱ سلجوقیان در آغاز حکومت با به‌کارگیری دیوان‌سالارانی همچون عمیدالملک کندی و خواجه رشیدالدین فضل‌الله همدانی، نظام اداری ایران را کامل‌تر و گسترده‌تر کردند.

۲ نقش عمیدالملک کندی در ساختار نظام اداری ایران عصر سلجوقی به‌اندازه‌ای برجسته است که دوران وزارت او را می‌توان «عصر کندی» نامید

۳ در عصر سلجوقی، دیوان وزارت که وزیر در رأس آن قرار داشت به شکوهمندی بی‌نظیری رسید و همه دیوان‌های سلجوقی زیر نظر وزیر کار می‌کردند.

۴ ملک‌شاه سلجوقی در تلاش بود که با تقویت حکومت مرکزی و توسعه نظام اداری، با نیروی سرکش امیران و نظامیان مقابله کند.

۵۶- چند مورد از عبارت‌های زیر صحیح است؟

- محمود غزنوی بسیاری از اقدامات سیاسی و مذهبی خود را در پوشش جهاد در راه خدا انجام می‌داد.

- نظام اداری غزنویان به‌صورت یک الگوی مطلوب برای حکومت‌های پس از خود مطرح شد.

- خاندان حاکم بر منطقه خوارزم باوجود استقلال داخلی، از سلجوقیان اطاعت می‌کردند.

- دوره‌ی سلجوقی طبقه‌ی بازرگانان شهری بیش‌ازپیش اهمیت یافت و بازرگانان به یکی از مهم‌ترین گروه‌های اجتماعی تبدیل شدند.

۱ ۲ ۳ ۴ ۵ ۶ ۷ ۸ ۹ ۱۰ ۱۱ ۱۲ ۱۳ ۱۴ ۱۵ ۱۶ ۱۷ ۱۸ ۱۹ ۲۰ ۲۱ ۲۲ ۲۳ ۲۴ ۲۵ ۲۶ ۲۷ ۲۸ ۲۹ ۳۰ ۳۱ ۳۲ ۳۳ ۳۴ ۳۵ ۳۶ ۳۷ ۳۸ ۳۹ ۴۰ ۴۱ ۴۲ ۴۳ ۴۴ ۴۵ ۴۶ ۴۷ ۴۸ ۴۹ ۵۰ ۵۱ ۵۲ ۵۳ ۵۴ ۵۵ ۵۶ ۵۷ ۵۸ ۵۹ ۶۰ ۶۱ ۶۲ ۶۳ ۶۴ ۶۵ ۶۶ ۶۷ ۶۸ ۶۹ ۷۰ ۷۱ ۷۲ ۷۳ ۷۴ ۷۵ ۷۶ ۷۷ ۷۸ ۷۹ ۸۰ ۸۱ ۸۲ ۸۳ ۸۴ ۸۵ ۸۶ ۸۷ ۸۸ ۸۹ ۹۰ ۹۱ ۹۲ ۹۳ ۹۴ ۹۵ ۹۶ ۹۷ ۹۸ ۹۹ ۱۰۰

۵۷- در کدام مورد زمان وقوع رویدادهای زیر درباره‌ی ایران سده ۴ هـ. تا ۷ هـ. به درستی مقایسه شده است؟

الف) نبرد ملازگرد و شکست روم شرقی

ب) نبرد سرنوشت ساز دهقانان

پ) تصرف نیشابور توسط طغرل سلجوقی و برگزیدن این شهر به عنوان مرکز حکومت

ت) حمله سلطان محمود به ری و تصرف آن

۱) «ب» بر «پ» و «الف» بر «ت» مقدم است. ۲) «پ» بر «الف» و «ب» بر «ت» مقدم است.

۳) «ت» بر «پ» و «ب» بر «الف» مقدم است. ۴) «الف» «ت» بر و «پ» بر «ب» مقدم است.

۵۸- کدام گزاره‌ها درباره‌ی غزنویان درست است؟

الف) به خدمت گرفتن دیوان سالاران ساسانی و آل بویه

ب) به اوج رسیدن شعر فارسی

پ) تلاش برای تقویت و توسعه نظام اداری مدنظر

ت) رسیدن دیوان وزارات به شکوهمندی بی نظیر

۱) پ - ت ۲) الف - ت ۳) ب - پ ۴) الف - ب

۵۹- در یک موقعیت فرضی مورخی در سالهای ۴۲۰ قمری تا ۴۷۰ قمری می زیسته است. او

شاهد کدام یک از وقایع زیر بوده است؟

۱) او ناظر اسارت امپراتور روم شرقی به دست ملکشاه سلجوقی، سلطه سبکتگین بر تمام نواحی

خراسان و شکست عمرولیث از امیر اسماعیل سامانی بوده است.

۲) او شاهد نبرد دندانقان، اوج قدرت سیاسی و شکوفایی فرهنگی فاطمینان و گسترش قلمرو

سلجوقیان از رود سیحون تا دریای مدیترانه بوده است.

۳) او وقایعی همچون کشف جوهر گوگرد توسط زکریای رازی، تصرف نیشابور توسط طغرل

سلجوقی و مرگ خواجه نظام الملک را به چشم دیده است.

۴) او ناظر پیروزی تکش خوارزمشاه بر آخرین سلطان سلجوقی، قدر گرفتن اتابکان و اعدام یکی

از سادات حسینی توسط سلطان محمد خوارزمشاه به عنوان خلیفه بوده است.

۶۰- هر یک از توصیفات زیر به ترتیب، مربوط به وزیران کدام دوره تاریخ ایران است؟
 الف) وزیر به عنوان جانشینان شاه، کشور را اداره می کرد و گاهی فرماندهی سپاه را در جنگ به عهده می گرفت.

ب) وزیران باتدبیر و علاقه مند به عمران و آبادانی، به رشد شهرنشینی کمک کردند.
 ج) وزیران با مدارا و اجتناب از تنگ نظری، امنیت و آسایش کامل را برای فعالیت عالمان پیرو ادیان دیگر فراهم کردند.

د) دیوان وزارت که وزیر را در رأس آن قرار داشت به شکوهمندی بی نظیری رسید.
 ۱) سلجوقیان - ساسانیان - سامانیان - آل بویه
 ۲) ساسانیان - سامانیان - آل بویه - سلجوقیان
 ۳) آل بویه - سلجوقیان - طاهریان - سلجوقیان
 ۴) ساسانیان - ایلخانیان - غزنویان - طاهریان

WWW.20SHOO.IR